

Стратегічна іншомовна компетентність як предмет лінгвометодичних досліджень: компенсаторний підхід

О. І. Ванівська

Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, м. Львів, Україна

Paper received 09.08.2016; Accepted for publication 18.08.2016.

Анотація. У статті розглянуто стратегічну іншомовну компетентність у компенсаторному аспекті. Описано комунікативні стратегії як складові стратегічної іншомовної компетентності, які виникають під час продукування мовлення. Представлено ідеї та дослідження цієї проблеми різними науковцями та висловлено власні думки з цього приводу.

Ключові слова: *компенсаторна компетентність (КК), компенсаторний, компетентність, комунікативна стратегія (КС), стратегічна іншомовна компетентність (СІК), стратегія.*

В останні роки, коли в лінгвістичній науці домінуючим став антропоцентричний підхід і володіння та опанування мови стало розглядатися через призму особистості, проблема формування стратегічної іншомовної компетентності (СІК) набула особливої актуальності. Окремі аспекти цього питання були висвітлені у працях вітчизняних та зарубіжних учених, однак попри активізацію уваги науковців-методистів до проблеми формування СІК досі не має одностайних поглядів у визначенні самого поняття «стратегічна іншомовна компетентність».

Поняття *стратегія* (від давньогрецького *στρατηγία* пост, головне командування, керівництво військовими діями, стратегічний маневр, план, стратегічне мистецтво) в українській мові набуло кілька значень – пряме: мистецтво підготовки і ведення війни та великих воєнних операцій; переносні: мистецтво суспільного й політичного управління масами, яке має визначити головний напрям їх дій, вчинків; спосіб дій, лінія поведінки когось-небудь [29]. В осмисленні сучасними філософами поняття «стратегія» втратило сему «керівництво / планування військовими діями» й стало інтерпретуватися як форма організації людських взаємодій, що максимально враховує можливості, перспективи, засоби діяльності суб'єктів, проблеми, труднощі, конфлікти, які перешкоджають здійсненню взаємодій [31]. У дидактичному науковому дискурсі стратегію розуміють як план діяльності, яку мають здійснити ті, хто навчаються, в ході досягнення поставленої мети, кожен по-своєму і оптимально використовуючи наявні знання, навички та вміння [32, с. 12].

Комунікативна стратегія (КС) – складник евристичної інтенційної програми планування дискурсу, його проведення й керування ним з метою досягнення кооперативного результату, ефективності [28, с. 239]; сукупність заздалегідь запланованих мовцем та реалізованих у ході комунікативного акту теоретичних ходів, спрямованих на досягнення комунікативної мети [18, с. 157]. Психологи КС розуміють як психологічний план, що виникає в людини в ході виконання комунікативного завдання, психічне явище, що виникає в конкретній мовленнєвій поведінці [14, с. 44-45]. Отже, концепт «стратегія» в науковій картині світу охоплює семи планування та проектування дій, урахування труднощів та пошук шляхів їх подолання, лінія поведінки людини, програма дій, які спрямовані на досягнення певної мети (також і комунікативної).

У практиці мовної підготовки вважаємо доцільним оперувати поняттям СІК, яке обмежує предмет нашого дослідження лінгвістичним аспектом.

Дослідження питання про формування СІК в навчанні іноземної мови набуло особливої актуальності та значущості, оскільки вирішення цього питання, за словами Г.О. Кузнецової, дає можливість знаходити ефективні шляхи подолання труднощів, що виникають у суб'єктів навчання при опануванні іноземної мови, внаслідок відсутності у них необхідних лінгвістичних і соціокультурних знань про інший соціум та культуру [20].

Лінгвістична традиція приписує появу терміну «комунікативні стратегії» Л. Селинкеру, який у 1972 р. у праці «Interlanguage» вперше вжив це поняття для позначення процесів, які використовуються в ході спілкування для компенсації дефіциту лінгвістичних ресурсів [8]. На початку 80-их років ХХ століття КС як складові СІК було включено в модель комунікативної компетентності [1]. У 70-ті роки минулого століття активного дослідження зазнають навчальні стратегії – індивідуально-специфічні способи подолання проблем, що виникають у процесі вивчення мови [16]. Тож майже одночасно СІК почали досліджувати в кількох аспектах – компенсаторному, комунікативно-прагматичному, метакогнітивному, диференційованому та навчально-діяльнісному та інтегрованому. Відповідно, ми виділили шість підходів до визначення СІК – компенсаторний, комунікативно-прагматичний, метакогнітивний, диференційований, навчально-діяльнісний та інтегрований.

Розглядаючи СІК у компенсаторному аспекті, науковці визначають цю компетентність як набір вербальних і невербальних стратегій, що використовуються в комунікації під час виникнення певних труднощів або при загрозі розриву комунікації» [1, с. 30-31]; для компенсації недостатніх мовних знань, мовленнєвих навичок та вмінь [5, с. 30; 2, с. 89; 9, с. 411; 12; 13; 17; 21; 22; 23; 24; 30; 35; 36; 37; 39]; здатність компенсувати у процесі спілкування недостатність знань мови, а також мовленнєвого й соціального досвіду спілкування іноземною мовою [27, с. 15; 38, с. 326].

Е.Тароне (E.Tarone), зокрема, виділив такі КС: уникнення (уникнення теми, передачі задуманого смислу); парафраз (апроксимація, використання одиниць, семантично наближеної до правильної,

створення нових слів, пояснення іншими словами); усвідомлене перенесення (буквальний переклад, мовне перемикавання (використання слів іншої мови); залучення сторонньої допомоги (консультація, використання словника); міміка, жести [10]. Усі виділені Е.Тароне КС мають компенсаторний характер і спрямовані на подолання труднощів, які виникають під час продукування мовлення.

Більш ґрунтовної класифікації стратегії зазнали в роботах Р. Елліс [3, с. 184-185], J. Richards та R. Schmidt, які виділяють такі групи КС: 1) стратегії формальної редукації, які дають можливість скоротити застосування учнем мови-посередника; 2) стратегії функціональної редукації (ухилення від теми, відмова від наміру висловитися, зміна значення, редукація модальності); 3) стратегії досягнення (компенсаторні стратегії): перемикавання кодів, використання іноземних слів, запозичення, буквальный переклад, узагальнення правил мови-посередника, парафраз, переструктурування висловлювання, немовні стратегії – міміка, жести, звукова імітація; допомога співрозмовника (пряме/непряме прохання) (у термінах Yule G., Тагопе Е. [11, с. 20] – інтерактивні стратегії); стратегії виправлення: очікування (коли згадається нове слово), використання семантичного поля, використання інших мов) [7]. Слушним, на нашу думку, є виокремлення рецептивних стратегій виконання (введення значення висловлювання завдяки мовним знанням учня і з допомогою контексту) [7], оскільки у процесі сприйняття мовлення (як рідного, так і іноземного) людина постійно зустрічається з невідомими словами, що викликає потребу в здогадуванні їхніх значень.

Г. Каспер стратегічну компетентність визначає як здатність учнів вирішувати проблеми при виконанні й розумінні комунікативних актів, проблеми, які виникають через нестачу лінгвістичних та прагматичних знань, а також через поганого доступу до цих знань [4, с. 180]. Така інтерпретація СІК виводить досліджувану проблему на загальнокомунікативний рівень: незалежно від того, про яку мову йдеться – рідну чи іноземну, оскільки з браком лінгвістичних засобів залежно від ситуації та умов спілкування стикаються люди не лише під час спілкування іноземною мовою, але й рідною.

На залежність вибору компенсаторних стратегій від рівня володіння мовою вказала Т. Тимофєєва, яка експериментально довела, що люди з низьким рівнем володіння мовою обирають стратегії контролю успішності комунікації, КС компенсації, засновані на використанні рідної мови, КС ухилення (редукційні), паралінгвістичні стратегії. Люди з високим з високим рівнем володіння мовою обирають стратегію використання іноземної мови (парафрази, апроксимації, додаткові питання) [34].

Проблема формування СІК у процесі навчання читання німецькомовних текстів учнів ліцеїв і гімназій стала предметом дисертаційного дослідження Г.О. Кузнецової. Дослідниця, визначивши СІК як сукупність і взаємодію компенсаторних та метакогнітивних стратегій, дійшла висновків, що а) компенсаторний та метакогнітивний компоненти означеної компетентності в читанні репрезентовані інтегровано; метакогнітивні стратегії складають основу для

дії компенсаторних; б) до компенсаторних стратегій у читанні належать стратегії встановлення значення за допомогою контексту, імовірного прогнозування, особистого досвіду читача, візуальних опор, екстралінгвістичних засобів, форми і стилю автентичного тексту, використання слів-сигналів і словника; до метакогнітивних – стратегії установки; виявлення смислових віх і ключових слів, необхідних для розуміння основного змісту тексту; виявлення інформації з допомогою образотворчої наочності та екстралінгвістичних засобів; планування; регулювання; в) формування СІК здійснюється одночасно з розвитком лінгвістичної, дискурсивної, соціолінгвістичної, міжкультурної компетентностей, тобто спрямоване на розвиток комунікативної компетентності читача; г) головною метою у формуванні СІК є пошук нових шляхів вирішення проблеми подолання труднощів, які виникають в учнів внаслідок відсутності у них необхідних лінгвістичних і соціокультурних знань про інший соціум при читанні автентичних текстів іноземною мовою; д) формування СІК здійснюється за допомогою спеціально розробленого комплексу вправ, основу якого складають вправи, спрямовані на формування основних умінь у читанні; е) для використання компенсаторних і метакогнітивних стратегій учні повинні оволодіти теоретичними знаннями про них; є) підсумком ефективного застосування компенсаторних і метакогнітивних стратегій в читанні є збільшення швидкості читання і рівня розуміння, а також когнітивний розвиток мовної особистості учня, прилучення його до норм і життєвих цінностей представників іншої культури та соціуму [20]. У цілому, Г. Кузнецова розробила цілісну модель формування СІК у читанні німецькомовних текстів учнів ліцеїв і гімназій. Ця модель орієнтована насамперед на формування умінь читання, а стратегії розглядаються як способи оптимізації цього процесу.

Т. Сухарева дослідила проблему формування КС слововживання у студентів немовного ВНЗ (на матеріалі англійської мови). Визначивши предметом дослідження компенсаторні стратегії, дослідниця, зокрема, обґрунтувала, що СІК є компонентом комунікативної компетентності й пов'язана з лінгвістичною, прагматичною та соціокультурною; навчання КС студентів немовних ВНЗ здійснюється задля зниження кількості комунікативних невдач; процес формування стратегій слововживання вимагає спеціальної організації навчання, що охоплює систему завдань комунікативної спрямованості, а також низку завдань, які розширюють метакомунікативні знання про фактори, що впливають на вибір стратегії [33].

Інтегрованого підходу до визначення стратегій читання дотримується Н. М. Мокрецова. Дослідниця вважає, що стратегії читання спрямовані на ефективне вирішення завдань читання та правильну інтерпретацію текстової інформації, на краще розуміння структури дискурсу й розуміння прочитаного. Продовжуючи думку американських науковців [6], Н. М. Мокрецова класифікує стратегії читання на три групи – глобальні стратегії (техніки контролю та управління читанням), стратегії для вирішення проблем розуміння (корелюють з компенсаторними), стратегії підтримки (використання словника, перефразування

інформації, переклад рідною мовою) [25]. Дослідниця розглядає СІК у ключі комунікативної. Сукупність стратегій спрямовані на досягнення комунікативних цілей читання.

М. Горанська, вивчаючи питання формування компенсаторної компетентності (КК) в іншомовному писемному діловому мовленні студентів немовних ВНЗ, визначає КК як готовність і здатність суб'єкта долати труднощі різного характеру у процесі професійного спілкування при дефіциті мовних, мовленнєвих, соціокультурних чи навчально-пізнавальних засобів в іноземній та рідній мовах, використовуючи всі доступні компенсаторні ресурси (знання, навички, вміння, мотиваційно-рефлексивний досвід і стратегії для їх продуктивного та гнучкого застосування в комунікативно-проблемних ситуаціях) [15, с. 4]; готовність і здатність суб'єкта здійснювати перенесення знань, навичок, умінь та деяких інших ресурсів як з рідної мови на іноземну, так і з іноземної мови на рідну (мотиви і рефлексію діяльності; знання етапів продукування письмового тексту, жанрової специфіки текстів певного стилю писемного мовлення, структури письмового тексту й володіння його адекватним інформаційним наповненням та оформленням, загальними основами етикету). Авторкою визначені принципи формування КК в писемному мовленні, дидактичні умови оптимальності навчання, доведено, що формування КК в іншомовному писемному мовленні студентів немовних ВНЗ повинно здійснюватися на основі вправ на трансформацію і позитивне внутрішньо- та міжмове перенесення низки компенсаторних ресурсів суб'єкта; визначено критерії оцінки сформованості КК [15]. Основним здобутком науковця є те, що вона розглядає КК в аспекті загальнокомунікативного досвіду студента, набутого під час вивчення рідної та іноземної мов, що значною мірою оптимізує процес навчання іншомовного писемного мовлення.

Ю. Молчанова, досліджуючи методику навчання студентів немовного ВНЗ професійної термінології на основі КК, ототожнює КК з СІК й доходить висновків, що КК є інтегратором лінгвістичної, соціолінгвістичної, дискурсивної, соціальної та соціокультурної компетентностей: чим нижче рівень сформованості означених компетентностей, тим нижче рівень сформованості КК (СІК) і навпаки [26]. Дослідниця визначила підходи, цілі та завдання, зміст, принципи, психологічні механізми навчання й розвитку особистості, процес, методи та навчальні технології, засоби, форми навчання, результати навчання та комплекс вправ для навчання професійної термінології в аспекті КК.

А. В. Іванов дослідив проблему формування у студентів ВНЗ КК при навчанні говоріння англійською мовою. Науковець, зокрема, визначив КК як здатність студентів заповнювати недостатність знань іноземної мови й мовленнєвого досвіду спілкування нею. Процес формування КК носить поступальний характер і передбачає оволодіння компенсаторними вміннями на рецептивному й репродуктивному рівнях для їх подальшого комплексного застосування на продуктивному рівні [19]. Науковець зробив класифікацію

компенсаторних стратегій та компенсаторних умінь. Предметом навчання студентів немовних ВНЗ дослідник обрав стратегії досягнення (апроксимація, перенесення, звернення за допомогою до партнера по спілкуванню, очікування і антиципація), ухиляння, паралінгвістичні (жести, міміка, контакт очей, погляд, звуконаслідування, інтонація, тембр, демонстрація малюнків, предметів). Науковцем була розроблена система вправ, спрямованих на засвоєння і розвиток компенсаторних навичок і умінь.

Проаналізувавши низку праць, присвячених проблемі формування СІК (КК), можна погодитися з думкою Т. Сухаревої, що СІК виникла на тлі положення, що навчання іноземної мови здійснюється більш ефективно, якщо акцент робиться не на граматичну правильність, не на прийнятність висловлень, а на передачу задуманого смислу; навчання мови має бути спрямоване на те, щоб мовці могли «вижити» в контактах з носіями мови в повсякденних ситуаціях і підтримати соціальні контакти [33, с. 23]. Увесь арсенал компенсаторних стратегій застосовується при недостатніх іншомовних мовленнєвих навичках та вміннях з метою досягнення будь-яким способом порозуміння з носіями мови та виживання в іншомовному середовищі. Проте ми не можемо погодитися з думкою, що граматична правильність та прийнятність висловлень має залишатися на задньому плані, інакше нівелюється сама суть процесу комунікації.

Отже, прихильники компенсаторного підходу до розуміння СІК розглядають її як складову комунікативної у зв'язку з лінгвістичною, міжкультурною, прагматичною, дискурсивною, мовленнєвими і вбачають потребу в формуванні СІК (КК) як у рецептивному, так і в продуктивному мовленні. Навчання КС, на переконання науковців, має здійснюватися в комунікативно-прагматичному руслі – усі стратегії застосовуються з метою порозуміння зі співрозмовником – а також в лінгвосоціокультурному аспекті – з урахуванням вербальних і невербальних засобів спілкування носіїв мови. Дослідниками окреслено зміст СІК (КК), визначено її мету (подолання труднощів, які виникають в учнів унаслідок відсутності в них необхідних лінгвістичних і соціокультурних знань), розроблено принципи, методи та комплекси вправ на формування компенсаторних умінь.

На наше переконання, компенсаторний підхід не покриває всю сутність феномену СІК, а компенсаторні стратегії є лише складовою СІК (ми проти ототожнення СІК і КК), оскільки успішність комунікації не обмежується лише уникненням комунікативних невдач та використання мобілізаційних вербальних та невербальних ресурсів з метою порозумітися; власне, ці чинники суперечать якості та філігранності мовлення. Компенсаторні стратегії ми визначаємо як показник недостатнього рівня володіння мовою, а отже, генеральна лінія навчання мови має бути спрямована на перехід від компенсаторних стратегій до комунікативно-прагматичних, хоча ми свідомі того, що в навчанні рецептивних видів мовленнєвої діяльності уникнути компенсаторних стратегій практично неможливо.

ЛІТЕРАТУРА

- Canale M. Theoretical basis of communicative approaches to second language teaching and testing / M. Canale, M. Swain // *Applied Linguistics*. – 1980. – № 1. – P. 27–31.
- Ek J. A. van. Threshold Level Cambridge / J. A. van Ek, J. L. M. Trim. – Great Britain: CUP, 1992. – 104 p.
- Ellis R. *Understanding Second Language Acquisition*. - Oxford: Oxford University Press, 1991 // http://www-personal.umich.edu/~ncellis/NickEllis/Publications_files/SecondLanguageAcquisitionCxGPreprint.pdf.
- Kasper G. *Repair in Foreign Language Teaching // Learning, Teaching and Communication in the Foreign Language Classroom*. Aarhus: Aarhus University Press, 1986. – P. 23-39.
- Moirand S. *Enseigner à communiquer en langue étrangère / S. Moirand*, – Paris: Hachette, 1990. – 214 p.
- Mokhtari K, Sheorey, R. Measuring ESL students' awareness of reading strategies // *Journal of Developmental Education*, 2002. P. 2-10.
- Richards J. & Schmidt R. (Eds). *Language and Communication*. – Longman, 1979. – P. 2–27.
- Selinker L. *Interlanguage // International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*. – Volume 10 (Issue 1-4). – 2009. – p. 209-232.
- Stern H. *Fundamental concepts of language teaching*, Oxford: Oxford University Press, 1983.
- Tarone E. Conscious communication strategies in interlanguage. On TESOL' 77. Ed. by Brown H., Yorico C, Crymes R. - Washington D.C.: TESOL, 1977. – P. 194-203.
- Yule G., Tarone E. Investigating communication strategies in L2 reference: pros and cons // *Communication Strategies. Psycholinguistic and Sociolinguistic Perspectives / Ed. by Kasper G., Kellerman E.* - London; New-York: Longman, 1997.-P. 17-29.
- Агапова Д. В. Формирование перцептивной компетенции аудирования как компонента межличностного общения у студентов I-II курсов языкового факультета : На примере английского языка : диссертация ... кандидата педагогических наук : 13.00.02. – Санкт-Петербурга, 2004. – 212 с.
- Багузина Е. И. Веб-квест технология как дидактическое средство формирования иноязычной коммуникативной компетентности : на примере студентов неязыкового вуза : диссертация ... кандидата педагогических наук : 13.00.01 / Багузина Елена Ильинична. – М., 2011. – 238 с.
- Вэй Син Обучение китайских студентов-филологов коммуникативным диалогическим стратегиям на занятиях по русскому языку : начальный этап обучения : диссертация ... кандидата педагогических наук : 13.00.02 / Вэй Син. – М., 2014. – 231 с.
- Горанская М. Н. Формирование компенсаторной компетенции в иноязычной письменной деловой речи студентов неязыковых вузов : автореферат дис. ... кандидата педагогических наук : 13.00.08, 13.00.02 / Горанская Мария Николаевна. – Петрозаводск, 2011. – 23 с.
- Давер М. В. Формирование стратегической компетенции и развитие языковой личности билингва // *Электронный журнал «Психологическая наука и образование»*. –2009. – № 3. [Электронный ресурс]. Режим доступа: www.psyedu.ru.
- Дмитриев Д. В. Формирование иноязычной профессиональной компетентности учителей иностранного языка средствами мультимедийных обучающих программ в вузе : диссертация ... кандидата педагогических наук : 13.00.08 / Дмитриев Дмитрий Вячеславович. – Пенза, 2012. – 199 с.
- Жеребило Т.В. *Словарь лингвистических терминов*. Изд. 5-е, испр. и доп. – Назрань: ООО «Пилигрим», 2010. – 486 с.
- Иванов А. В. Формирование у студентов вуза компенсаторной компетенции при обучении иноязычному говорению : на материале преподавания английского языка : диссертация ... кандидата педагогических наук : 13.00.02 / Иванов Андрей Валерьевич. – Нижний Новгород, 2012. - 169 с.
- Кузнецова Г. А. Формирование стратегической компетенции в процессе обучения чтению : Немецкий язык в лицеях и гимназиях : диссертация ... кандидата педагогических наук : 13.00.02. – М., 2004. - 243 с.
- Лайкова М. И. Содержание коммуникативной компетенции иностранцев при использовании русского языка в сфере международного туристского бизнеса : автореферат дис. ... кандидата педагогических наук : 13.00.02 / Лайкова Мария Илиева. – М., 2009. – 24 с.
- Лопатина Е. А. Формирование межкультурных коммуникативных умений в области деловой письменной речи у студентов неязыковых специальностей : диссертация ... кандидата педагогических наук : 13.00.02 / Лопатина Екатерина Алексеевна. – Санкт-Петербург, 2008. – 311 с.
- Матвеева И. А. Формирование профессионально-коммуникативной компетентности в иноязычной подготовке будущего военного летчика : автореферат дис. ... кандидата педагогических наук : 13.00.08 / Матвеева Ирина Анатольевна. – Самара, 2012. – 23 с.
- Миловидова О. В. Моделирование процесса коммуникативно-прагматического обучения русскому языку как иностранному в формате русско-финского сетевого диалога : автореферат дис. ... кандидата педагогических наук : 13.00.02 / Миловидова Ольга Витальевна. – Санкт-Петербург, 2007. – 20 с.
- Мокрецова Наталья Михайловна Реализация компетентностного подхода при обучении иноязычному чтению // *Вестник Восточно-Сибирского института МВД России*. 2015. №1 (72). URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/realizatsiya-kompetentnostnogo-podhoda-pri-obuchanii-inoazychnomu-chteniyu> (дата обращения: 14.07.2016).
- Молчанова Ю. А. Методика обучения студентов неязыкового вуза профессиональной терминологии на основе компенсаторной компетенции : английский язык : автореферат дис. ... кандидата педагогических наук : 13.00.02 / Молчанова Юлия Анатольевна. – Нижний Новгород, 2009. – 22 с.
- Ніколаєва С.Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу / С.Ю. Ніколаєва // *Іноземні мови*. – 2010. – № 2. – С. 11–17 с.
- Селіванова О. Сучасна лінгвістика : Термінологічна енциклопедія / Олена Селіванова. – Полтава : Довкілля-К., 2006. – 716 с.
- Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. — К.: Наукова думка, 1970—1980. — Т.10. — С. 156. // Режим доступу [електронний ресурс] : http://ukrlit.org/slovyk/slovyk_ukrainskoi_movy_v_11_to_makh/sp~
- Снытникова Н. И. Комплексная обучающая модель формирования коммуникативной компетенции в условиях неязыковых факультетов университетов : на примере обучения студентов-экологов : диссертация ... кандидата педагогических наук : 13.00.02 / Снытникова Наталья Ивановна. – Санкт-Петербург, 2007. – 296 с.
- Современный философский словарь (общ. ред. Кемеров В. Е.) Источник: http://gufo.me/content_fil/strategija-5619.html#ixzz4EAOPLph
- Соколова Т. А. Методика формирования словообразовательных стратегий при обучении чтению

- на французском языке студентов неязыкового вуза : автореферат дис. ... кандидата педагогических наук : 13.00.02 / Соколова Татьяна Александровна. - Иркутск, 2009. - 24 с.
33. Сухарева Т. Н. Формирование коммуникативных стратегий словоупотребления у студентов неязыкового вуза : На материале английского языка : диссертация ... кандидата педагогических наук : 13.00.02. - Тамбов, 2002. - 157 с.
34. Тимофеева Т. И. Стратегическая компетенция в контексте коммуникативной деятельности студентов // Известия РГПУ им. А.И. Герцена. – 2008. – №60. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/strategicheskaya-kompetentsiya-v-kontekste-kommunikativnoy-deyatelnosti-studentov> (дата обращения: 13.07.2016).
35. Фоменко Н. А. Развитие лингвокультурологической компетенции преподавателя иностранного языка вуза в системе непрерывного профессионального образования : диссертация ... кандидата педагогических наук : 13.00.08. - Ставрополь, 2005. – 180 с.
36. Цыренжапова С. Д. Интерактивное обучение как средство формирования иноязычной коммуникативной компетентности будущих юристов : диссертация ... кандидата педагогических наук : 13.00.01 / Цыренжапова Сэсэгма Дамбиевна. – Улан-Удэ, 2011. – 197 с.
37. Чичикин И. В. Формирование коммуникативной компетентности в профессиональном образовании менеджеров : на примере специальности "Менеджмент организации" : диссертация ... кандидата педагогических наук : 13.00.08 / Чичикин Игорь Владимирович. – Курск, 2010. – 252 с.
38. Щукин А. Н. Обучение иностранным языкам [Текст] : теория и практика: учебное пособие для преподавателей и студентов / А. Н. Щукин - 3-е изд. - Москва : Филоматис, 2007. – 475 с.
39. Яроцкая Л. В. Лингводидактические основы интернационализации профессиональной подготовки специалиста : иностранный язык, неязыковой вуз : диссертация ... доктора педагогических наук : 13.00.02 / Яроцкая Людмила Владимировна. – М., 2013. – 454 с.

Strategic Foreign Language Competence as a Subject of Linguistic and Methodical Researches: Compensatory Approach **Vanivska O. I.**

Abstract. The article reveals the issue of strategic foreign language competence in the compensatory aspect. There are described communicative strategies as components of the strategic foreign language competence, which occur during the speech production. The ideas and studies of the issue by various scientists are submitted and some own thoughts on the studied subject are expressed.

Keywords: *compensatory competence (CC), compensatory, communicative strategy (CS), competence, strategic foreign language competence (SFLC/SIC), strategy.*

Стратегическая иноязычная компетентность как предмет лингвометодических исследований: компенсаторный подход

О. И. Ванивская

Аннотация. В статье рассмотрено стратегическую иноязычную компетентность в компенсаторном аспекте. Описаны коммуникативные стратегии как составляющие стратегической иноязычной компетентности, которые возникают во время продуцирования речи. Представлены идеи и исследования этой проблемы различными учеными и высказано свои мысли по этому поводу.

Ключевые слова: *компенсаторная компетентность (КК), компенсаторный, коммуникативная стратегия (КС), компетентность, стратегическая иноязычная компетентность (СИК), стратегия.*